

Пропозиції
Міністерства культури та інформаційної політики України
до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих
актів України щодо удосконалення законодавства з питань захисту тварин
від жорстокого поводження у розважальній діяльності»

ініційований н.д. Овчинникова Ю.Ю., Рудик К.О. та інші
реєстр. номер 5409 від 21.04.2021
перше читання

1. Міністерство культури та інформаційної політики України не підтримує проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань захисту тварин від жорстокого поводження у розважальній діяльності» (далі – законопроект).

2. Законопроектом передбачено внесення змін до Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження», а саме роз'яснення термінів: “контактний звіринець”, “центри реабілітації диких тварин” та гуманізація ставлення до тварин у розважальній діяльності, а також до Закону України “Про культуру” в частині роз'яснення термінів “цирк” та “видовищний захід”.

Підтримуючи в цілому всі законодавчі ініціативи щодо необхідності посилення відповідальності за жорстоке поводження з тваринами, а також запровадження та реалізацію заходів щодо гуманного ставлення до тварин, які живуть поруч з людиною, МКІП в межах компетенції не підтримує законопроект з огляду на таке:

2.1. Серед усіх державних циркових підприємств, що належать до сфери управління МКІП, тварини перебувають на балансі лише в державному підприємстві «Національний цирк України» і відповідно до законодавства України є об'єктами державної власності.

Зазначаємо, що об'єкти державної власності можуть бути передані підприємствам, установам, організаціям, що перебувають або у державній, або в комунальній власності безоплатно лише в установленому порядку, зокрема відповідно до Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності». В інших випадках державне майно може бути лише відчужене шляхом його продажу на електронному аукціоні.

Відповідно до статті 2 Указу Президента України від 16 червня 1995 р. № 451 «Про Положення про національний заклад (установу) України» органам виконавчої влади заборонено передавати закріплене за національними закладами (установами) України майно, що перебуває у державній власності, будь-яким органам, підприємствам, установам, організаціям.

Відповідно до статті 3 Указу Президента України від 11 жовтня 1994 р. № 587 «Про національні заклади культури» майно закладів культури, яким надано статус національних, не підлягає приватизації.

Водночас абзацом третім підпункту 3 пункту 1 розділу I законопроекту передбачено, що тварини, які утримуються та (або) використовуються у діяльності цирків і перебувають на їх балансі та є об'єктами державної власності, передаються безоплатно та за згодою приймаючої сторони до центрів реабілітації диких тварин, притулків для тварин та інших установ, що можуть

забезпечити утримання тварин згідно чинного законодавства, будь-якої форми власності, які розміщуються на території України чи за її межами.

Також, відповідно до Порядку створення регіональних центрів порятунку та реабілітації диких тварин, затвердженого наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 19 жовтня 2020 р. № 206, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26 листопада 2020 р. за № 1170/35453, об'єктом порятунку і реабілітації є дикі тварини.

На балансі ж ДП «Національний цирк України» перебувають також *домашні, сільськогосподарські тварини*, на яких центри порятунку і реабілітації диких тварин не орієнтовані і, відповідно, не матимуть спроможності розмістити і утримувати їх в подальшому. Окремо варто зазначити, що відповідно до інформації, розміщеної у відкритих джерелах, станом на квітень 2021 року не створено жодного державного чи комунального центру порятунку і реабілітації диких тварин.

2.2. Згідно з порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті Міністерству культури та інформаційної політики за деякими програмами, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 9 березня 2011 р. № 247, національні циркові підприємства отримують фінансову підтримку з державного бюджету в розмірі до 55 відсотків фактичного обсягу валового доходу, одержаного за підсумками року.

Національні циркові підприємства зобов'язані самостійно отримувати власні доходи в обсязі від 45 відсотків фактичного обсягу валового доходу, одержаного за підсумками року. Основним джерелом їх доходу є створення і проведення циркових вистав.

Масштаб обмежувальних заходів та дія карантину, встановленого на території України з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, призвели до зменшення обсягу доходів національних і державних циркових підприємств, у тому числі виручки від реалізації квитків на циркові вистави, зменшення кількості проведених вистав, кількості глядачів, що відвідали вистави, завантаженості глядачевої зали тощо. Суттєва втрата доходів призвела до збитків закладів культури, значного зменшення обсягу валового доходу, у результаті чого виникла нестача фінансових ресурсів для виплати зобов'язань, у тому числі із заробітної плати, оплати комунальних послуг та енергоносіїв, інших поточних платежів.

Досвід проведення заходів ДП «Національний цирк України» ілюструє, що вистава без участі тварин приносить дохід на третину менше, ніж із залученням до вистави тварин.

Законопроект не передбачено механізму компенсації збитків, які понесуть національні та державні циркові підприємства у разі заборони проведення вистав із тваринами.

2.3. Скорочення посад дресирувальників, асистентів циркових номерів, лікарів ветеринарної медицини тощо буде прямим наслідком заборони проведення вистав із тваринами в цирках. В Україні фактично буде заборонено

професію артиста цирку-дресирувальника тварин, а законопроектом не передбачено заходів стосовно перекваліфікації таких працівників.

2.4. Відповідно до Закону України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (набрав чинності з 1 січня 2020 року), що був розроблений за ініціативи Міністерства енергетики та захисту довкілля (попер. Міністерства екології та природних ресурсів), одним із завдань Стратегії є протидія незаконному обігу та торгівлі об'єктами дикої фауни і флори, у тому числі введення заборони використання диких тварин у циркух, а також у будь-якій іншій комерційній діяльності публічного характеру, крім стаціонарних зоопарків.

Парламенти та уряди європейських країн, де розвинене циркове мистецтво, приймають рішення про заборону використання в циркух диких тварин, натомість свійські тварини, які споконвіку живуть біля людини, навпаки активно залучаються до циркових вистав. Вважаємо за доцільне прийняти саме таку модель – заборонити використання диких тварин у розважальній діяльності, а також встановити суворий контроль за дотриманням всіх встановлених норм утримання свійських тварин і поводження з ними у розважальній діяльності.

2.5. Окремо зазначаємо, що терміни і поняття, запропоновані у законопроекті, не відображають його змісту. У назві законопроекту йдеться про розважальну діяльність, що є значно ширшим поняттям за поняття «контактний звіринець», «видовищний захід», «цирк». При цьому варто зазначити, що перелік видів видовищних заходів є невиключним, тобто таким, що потенційно може впливати на суміжні сфери, наприклад виставки флори і фауни, міжнародні конференції по обговоренню питань щодо тварин, презентації результатів наукових досліджень щодо тварин тощо. Тобто формально такі заходи матимуть ознаки видовищних заходів і матимуть своїм головним об'єктом тварин, але вони не відповідатимуть меті законопроекту.

Визначення поняття «цирк» є таким, що поєднує у собі ознаки суб'єкта господарювання та циркового мистецтва. Водночас поняття «циркове мистецтво» потребує окремого визначення та введення у правове поле.

Враховуючи вищезазначене, пропонуємо:

1) частину першу статті 1 Закону України «Про культуру» доповнити абзацами у такій редакції:

«22) цирк – заклад культури, діяльність якого спрямована на створення та публічний показ творів циркового мистецтва;

23) циркове мистецтво – один з видів синтетичного сценічного мистецтва, основою якої є демонстрація артистами набутих спеціальними тренуваннями фізичних навичок (трюків), сформованих в окремі циркові номери або атракціони, що як правило виконуються в сценічних костюмах, з музичним супроводом, відповідним художнім освітленням, спеціальним цирковим знаряддям та мають сюжетну лінію. Циркові номери можуть складатися в циркові програми, які об'єднуються художньою ідеєю та базуються на єдиній драматургії.»;

2) частину п'яту статті 25 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» викласти у такій редакції:

«Забороняється використання тварин у кориді, диких тварин у цирках, а також у видовищних заходах, що передбачають демонстрацію здатності диких тварин до дресури, діяльність пересувних та контактних звіринців і зоопарків, пересувних виставок диких тварин, а також діяльність дельфінаріїв, що не мають природної морської води.»;

3) до пункту 1 розділу II «Прикінцеві положення» законопроекту внести зміни передбачивши, що підпункт 2 пункту 1 розділу I набирає чинності з 01.01.2023.

Міністр культури та
інформаційної політики України

Олександр ТКАЧЕНКО

«_____» _____ 2021 р.

UB
Міністерство культури та інформаційно
політики України
№1137/27.3/21 від 18.05.2021
Ткаченко О.В. (Міністр) 18.05.2021
13:33